

δικήν του ἔφοδον. Ἀλλὰ πρὶν ἢ φθάσῃ ἐν τῷ μέσῳ τῆς πεδιάδος, ὡς νὰ εἶχον δεσμευθῇ οἱ ἵπποι κατὰ τοὺς πόδας ὑπὸ δυνατοῦ τινὸς δεσμοῦ καὶ ὑποχωρούσης τῆς ὑγρανθείσης γῆς εἰς τὸ βαρύτερον αὐτῶν πάτημα, ἄλλοι μὲν μαζὶ μετὰ τοὺς ἵππεῖς ἤρχισαν νὰ κυλιῶνται εἰς τὴν λάσπην, ἄλλοι δὲ βίβαντες κάτω τοὺς ἵππεῖς ἔτρεχον ἀτάκτως εἰς τὴν πεδιάδα καὶ ἄλλοι τέλος, ἀφ' οὗ κατέχωσαν εἰς τὴν λάσπην καὶ τοὺς τεσσάρους τῶν πόδας, ἴσταντο εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, ὑποβαστάζοντες τοὺς ἐπιβάτας τῶν ὡς ἀνδριάντας. Οἱ Καταλάνοι λοιπὸν ἀναλαβόντες θάρρος ἕνεκα τούτου, τοὺς περιεκύκλωσαν μετὰ βέλη τῶν καὶ τοὺς κατέσφαζαν πάντας. . . . . Οὕτω λοιπὸν ὡς ἂν εἰς τὸ πικινίδιον τῶν κύβων μεταβληθείσης τῆς τύχης, ἔγειναν οἱ Καταλάνοι κύριοι τῆς ἀρχῆς καὶ ἐλύτρωσαν ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν μακρῶν περιπλανήσεων. ¹

Τοιαύτη ἐγένετο ἡ δραματικὴ ἀληθῶς αὕτη μάχη, ἧς ἡ ἔκβασις συμπαρέσυρε τὸ δουκάτον τῶν Ἀθηναίων εἰς τὴν ἐσχάτην κακοδαιμονίαν, εἰς τὴν μοιραίως ἦτο ὁ Γαλιέρρος, ὅπως καὶ οἱ πρόγονοι αὐτοῦ, προωρισμένους. Ἡ ἐν τῇ Ἀττικῇ δυναστεία τῶν Φράγκων ἐπὶ ὄλον αἰῶνα διαρκέσασα ἐξηφανίσθη ἐντὸς ὀλίγων ὥρων εἰς τὰς καταθόθρας τοῦ Ὀρχομενοῦ. Ὁ υἱὸς τοῦ Γαλιέρρου ἔκαμε ματαίαν ἐν ἔτει 1330 ἀπόπειραν πρὸς ἀνάκτησιν τοῦ δουκικοῦ θρόνου, ὁ δὲ τίτλος τοῦ δουκὸς τῶν Ἀθηναίων παρέμεινεν ἐπὶ πενήκοντα ἀκόμη ἔτη ἐν τοῖς χρονικοῖς τῆς γαλλικῆς εὐγενείας, μέχρι δὴ τοῦ 1381, ὅτε τέλος ἐξηφανίσθη, θανόντος ἀτέκνου τοῦ τελευταίου τῶν Βριεννιδῶν γόνου, Σωϊέρου τοῦ Ἐγκιένης (Sohier d'Englihen). Ὑφίσταται ὅμως ἔτι μετὰ τῶν τίτλων τῶν βασιλέων τῆς Ἰσπανίας, ὡς κληρονόμων καὶ διαδόχων τῶν βασιλέων τῆς Σικελίας καὶ τῆς Ἀραγωνίας, ἐν νόμῳ τῶν ὀπίσμων ἔλαβον μετὰ τὴν παρὰ τὸν Κηρισὸν νίκην τὴν κατοχὴν τῆς Ἀττικῆς καὶ τῆς Βοιωτίας οἱ Καταλάνοι.

Αἱ Ἀθηναὶ δὲν ἀνέλαβον πλέον μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος. Οἱ Καταλάνοι, κατὰ τὴν συνθήειάν των, τὰς διήρπασαν. Οἱ τούτων διάδοχοι, οἱ Ἴταλοι Ἀγκικαίουλοιοι, δὲν κατώρθωσαν νὰ ἐπουλώσωσι τὰς βαθείας τῆς περιδόξου πόλεως πληγὰς. Οἱ μετὰ τοὺς Γενοואίους ἐπελθόντες Τοῦρκοι ἔθηκαν τέρμα καὶ εἰς τὰ τελευταῖα λείψανα τῆς παλαιᾶς εὐδαιμονίας.

Πλὴν ἀλλ' ὅμως καὶ αἱ Ἀθηναὶ καὶ τὸ γένος τὸ ἑλληνικὸν ἐπέζησαν εἰς πάντας τοὺς κατακτητὰς, εἰς πάσας τὰς καταστροφὰς. Ἐἴνε ἀληθῶς θαῦμα ἡ ἀνάστασις τοῦ λαοῦ τούτου, ὅστις ἔμεινεν ἄετι ποτε ὁ αὐτὸς μετὰ τοσαύτας περιπετείας. Τὸ θαῦμα τοῦτο ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν Φραγκοκρατίαν. Τῷ ὄντι,

ὅτε πρῶτον ἐπεφάνησαν οἱ Φράγκοι, ἡ Ἑλλάς πάσα ἦτο βυθισμένη ἐντὸς τῆς ἐνότητος τοῦ μεγάλου Βυζαντινοῦ κράτους. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἰδρυσιν τῶν δύο ἀνεξαρτήτων ἡγεμονειῶν τῆς Ἀττικῆς καὶ τῆς Πελοποννήσου ὑπὸ τῶν συστρωτικῶν τοῦ βασιλέως τῆς Θεσσαλονίκης, ἀνευρέθη πάλιν ὁρθία ὡς ἐκ μαγείας εἰς τὰ παλαιὰ τῆς σύνορα καὶ σχεδὸν μετὰ τὴν παλαιάν τῆς δόξαν. Ἐκτοτε ἀνέκτισε πάλιν καὶ διὰ παντὸς πλέον τὴν ἐπὶ στιγμῆν ἐξαφανισθεῖσαν συναίσθησιν τῆς ἰδικιτέρας αὐτῆς ὑπάρξεως καὶ οὕτως εἰπεῖν τῆς ἀτομικότητός της. Μὲ ὅλας τὰς καταστροφὰς καὶ τεσσάρων αἰῶνων δουλείαν, διετήρησεν ἄσβεστον τὴν ἀνακτιθεῖσαν ἐκείνην συναίσθησιν καὶ ἔζησε διὰ τοῦ πατριωτισμοῦ. Δὲν ἔπαυσε δίδουσα ἔκτοτε περιφανῆ ἐθνικῆς αὐθυπαρξίας δείγματα, ἐδῶ μὲν, κρύφα καὶ λεληθότως, ἐν τοῖς κόλποις τῶν ἀπειροπληθῶν αὐτῆς κοινοτήτων, ἃς οὐδεμία κατάκτησις ἠδυνήθη ποτὲ νὰ καταστρέψῃ, ἐκεῖ δὲ, φανερὰ καὶ ἡρωϊκῶς, εἰς τῶν Κλεφτῶν τὰ στρατόπεδα, οἵτινες ἦσαν διατεταγμένοι ἀπὸ τῶν ἄκρων τῆς Μάνης μέχρι τῶν βράχων τοῦ Σουλίου καὶ τοῦτο μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἐπανεῖδε πάλιν τοὺς Γάλλους, ὅχι ὡς δυνάστας πλέον, ἀλλ' ὡς ἐλευθερωτὰς.

ΟΙ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΓΕΝΕΙΟΥ ΔΙΩΓΜΟΙ ΕΝ ΡΩΣΙΑ

Πλεῖστα ὅσα ἔχουσι γραφῇ περὶ γενειάδος καὶ δύναται νὰ γείνη συλλογὴ τόμων ὄλων ἐξιστορούντων τοὺς κατὰ καιροὺς συρμούς καὶ τὰς διαφόρους περιπετείας αὐτῆς. Τῶν δὲ σπουδαιότερων καταδιώξεων εἶναι ὅσας ἐν Ῥωσίᾳ ἐπὶ Πέτρου τοῦ μεγάλου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ ὑπέστησαν οἱ φέροντες γένειον.

Πέτρος ὁ μέγας, ἐπιστρέψας κατὰ τὸ 1698 εἰς τὰ κράτη του, μετὰ διαμονὴν δύο σχεδὸν ἔτων ἐν Ὀλλανδίᾳ, Ἀγγλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ, ἠθέλησε νὰ ἐπιχειρήσῃ ἀναμορφώσεις δι' ὧν ἐνόμιζεν ὅτι ἤθελε δυνηθῆ νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὴν χώραν του πολιτισμὸν ὅμοιον πρὸς ὃν εἶχε γνωρίσει ἐν τοῖς ταξιδίοις του· ἐνόμισε δὲ πρόπον νὰ μεταχειρισθῇ τὴν ἀπεριόριστον ἐξουσίαν του μέχρι τοσοῦτου, ὥστε καὶ ν' ἀναγκάσῃ τοὺς Ῥώσους νὰ δεχθῶσι τὰς ξενικὰς συνηθείας. Τῆς δὲ συνηθείας τοῦ φέρειν μακρὰν γενειάδα ἐκλειψάσης παντοῦ σχεδὸν περὶ τὰ τέλη τοῦ 17' αἰῶνος, ὁ μονάρχης τῶν Ῥώσων προέγραψε τὴν γενειάδα καὶ τοὺς μύστακας καὶ ἐν τῷ ἰδίῳ κράτει. Ἐκαμε τοῦτο ἀπλῶς μόνον ἵνα συνειθίσῃ τοὺς ὑπηκόους του εἰς τυφλὴν ὑποταγὴν καὶ νὰ καταστήσῃ οὕτως εὐκολωτέρως ἄλλας σπουδαιότερας ἀναμορφώσεις τὰς ὁποίας εἶχε κατὰ νοῦν. Γνωρίζων ὅμως τὴν τοῦ ἔθνους στοργὴν πρὸς τὰς παλαιὰς αὐτοῦ συνηθείας περιέμενεν ἀντίστασιν· καὶ πράγματι ἔσχε

τοικύτην, δι' ἧς καὶ ἠναγκάσθη νὰ προστρέξῃ εἰς ἔκτακτα μέτρα. Διὰ τὴν νικητὴν εὐκολώτερον τὰ ἐμπόδια τὰ ἀντικείμενα εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν διαταγῶν του, ἢ διὰ τὴν ἀποφέρῃ χρηματικὴν ὠφέλειαν ἐκ τῆς ἐπιμονῆς, μεθ' ἧς ἤθελον νὰ διατηρήσωσι τὴν γενειάδα, ὁ αὐτοκράτωρ ἐξήρσε τοῦ προρρηθέντος μέτρου τοῦς πληρόντας ἴδιον ἐπὶ τούτῳ φόρον, ἀνάλογον πρὸς τὴν κοινωνικὴν ἐκάστου τάξιν. Οὕτως οἱ ἔμποροι ὤφειλον νὰ πληρόνωσιν 100 ρούβλια, ὁμοίως δὲ οἱ ἀνήκοντες εἰς τὰς τάξεις τῆς αὐλῆς καὶ τῆς ὑπαλληλίας· οἱ ἄστοι, οἱ ἄνθρωποι τῶν βογιάρων, οἱ ἀμαξήλατοι, οἱ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἐκκλησιῶν προσκεκολλημένοι, ἐκτὸς τῶν ἱερέων καὶ διακόνων, ἐφορολογήθησαν 60 ρούβλια, πάντες δὲ οἱ λοιποὶ κάτοικοι τῆς Μόσχας οἴκας δὴποτε τάξωσι 30 ρούβλια. Οἱ γενειοφόροι χωρικοὶ ὤφειλον νὰ πληρόνωσιν μόνον ὡσάκις διήρχοντο διὰ τοῦ περιβάλλου τῆς πόλεως, εἰσερχόμενοι ἢ ἐξερχόμενοι, δύο δέγγους, χάλκινον νόμισμα ἀξίζον τὸ ἥμισυ τοῦ κοπεκίου ἢ τὸ εἰκοστὸν τοῦ ρουβλίου.

Ὁ ὑποκείμενος εἰς τὸν τῆς γενειάδος φόρον ἐλάμβανεν εἰδὸς τι νομίσματος ἢ σήματος, τὸ ὁποῖον ὤφειλε νὰ φέρῃ πάντοτε ἐπάνω του, ἵνα βεβαιώσῃ τὸ δικαίωμά του εἰς τοὺς ἐπιτετραμμένους τὴν ἐκτέλεσιν τῶν διαταγῶν τοῦ αὐτοκράτορος. Πάντες οἱ κατώτεροι ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατοῦ εἶχον λάβει ξυράφι ὅπως κόπτωσιν τὸ γένειον τῶν ἀπειθῶν καὶ ἰσχυρογνωμόνων, καὶ πρὸ πάντων τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν αἵρεσιν τῶν ῥασκολνίκων.

Αἱ διατάξεις αὗται δυσπρόστηταν τὰ μέγιστα τὸν ῥωσικὸν λαὸν καὶ ἡ δυσαρέσκεια τοῦ αὐτοῦ ἠξήθη ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε πολλάκις ἐπαρουσιάσθη ἀνάγκη μεγίστης ἐπαγρυπνήσεως διὰ νὰ προληφθῶσι στάσεις.

Οὗχ ἦττον ὁ νόμος κατὰ τὸ 1714 ἐπεξετάθη καὶ μέχρι Πετροπούλεως, ἧτις ἕως τότε ἐξηρέιτο τῆς κατὰ τοῦ γενείου προγραφῆς· κατὰ δὲ τὸ 1722 ἐξεδόθη οὐκᾶζιον ἀναγκάζον ὅλους τοὺς δικτηροῦντας τὴν γενειάδα νὰ παραδεχθῶσιν ἴδιον φέρεμα καὶ νὰ πληρόνωσιν 50 ρούβλια κατ' ἔτος. Ὅσοι μὴ δυνάμενοι νὰ πληρόνωσιν ἐπέμενον νὰ μὴ ξυρισθῶσι κατεδικάζοντο εἰς βαρῆα δεσμὰ. Τὸ μέτρον τοῦτο ἐπεβλήθη καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας, ἀλλὰ κατὰ τὸ 1723 οἱ χωρικοὶ οἱ φέροντες τὰ ἐδώδιμα εἰς τὰς πόλεις ἀπηλλάγησαν ὀλοτελῶς τοῦ φόρου τούτου.

Ἀνάγουσι συνήθως εἰς τὸ ἔτος 1705 τὸ πρῶτον οὐκᾶζιον Πέτρου τοῦ μεγάλου τὸ ἀναφέρειν περὶ γενειάδος· ἀλλ' ὅμως ὁ de Chaudoir ἀναφέρει ἐν τῶν ἐν λόγῳ νομισμάτων ὑπὸ χρονολογίαν ἀναλογοῦσαν πρὸς τὸ ἔτος 1699. Ἐπὶ τούτου δὲ παρίσταται ἐξ ἑνὸς μὲν μέρους σόμα με μύστακα καὶ γενειάδα κάτωθι τῶν δύο ῥωσικῶν λέξεων denghvi vsiatii (χρῆμα ληρθὲν) ἐντὸς

κύκλου ἐκ σφαιριδίου, ἐπὶ δὲ τοῦ ὀπισθεν μέρους, ἐντὸς ὁμοίου κύκλου, ἐν τῷ πεδίῳ, εἰς δύο γραμμὰς με ῥωσικοὺς χαρακτῆρας ἢ χρονολογίαν αὕτη: ἔτος 7207, ἧτις ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸ 1699 ἔτος τοῦ καθ' ἡμᾶς ἡμερολογίου.¹

Τὸ νόμισμα τοῦτο κατὰ τὸ ὑπὸ τοῦ de Chaudoir δημοσιευθὲν σχεδιάσμα εἶναι τέχνης πολὺ ἡμελημένης, δυνατὸν δὲ νὰ ἀνεγνώσθη καὶ ἠρμηνεύθη κακῶς, νὰ ἀναφῆται δὲ πράγματι εἰς ἔτος μεταγενέστερον τοῦ 1699. Ἀλλ' ὅμως ἐπειδὴ τὴν χρονολογίαν ταύτην ἀνεγνώσεν ὁ de Chaudoir καὶ ἐπειδὴ ἐν τῇ ἱστορίᾳ Πέτρου τοῦ μεγάλου οὐδὲν εὐρίσκειται ἀντιτεῖνον εἰς τὸ νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ ἀλλόκοτος αὕτη ἀναμύρρωσις ἤρχισεν εὐθὺς μετὰ τὴν εἰς τὸ κράτος ἐπιστροφήν τοῦ μεγάλου ἀνδρός, ὀφείλομεν νὰ τὴν παραδεχθῶμεν.

Τὸ κοινότερον τῶν νομισμάτων τούτων, ὅπερ εἶναι σπάνιον καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ῥωσίᾳ, φέρει τὴν χρονολογίαν 1705. Εἶναι δὲ γεγραμμέναι ἐκ τοῦ ἐνὸς μέρους, ὡς ἐπὶ τοῦ προηγουμένου νομίσματος, αἱ δύο ῥωσικαὶ λέξεις αἱ σημαίνουσαι ὅτι ἐπληρώθη ὁ φόρος ἄνωθεν εἰκόνας παριστώσης ῥίνα, στόμα, μύστακα καὶ γένειον, τὰ πάντα δ' ἐντὸς στεφάνης ἐκ φύλλων. Εἰς τὸ ὀπισθεν δὲ προΐσταται ὁ ἑστεμμένος δικέφαλος ῥωσικὸς αἰετὸς, μετὰ τὴν χρονολογίαν εἰς ῥωσικοὺς χαρακτῆρας, ὁμοίως ἐντὸς στεφάνης ἐκ φύλλων.

Τὰ νομίσματα ταῦτα ἦσαν μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χάλκινα, ἀλλ' ὑπῆρχον καὶ ἀργυρᾶ μετὰ τὸν αὐτὸν τύπον, σπανιώτερα ἀκόμη, πρωρισμένα ἀναμυρβόλως διὰ τὰ ἐπίσημα πρόσωπα ἢ χάριν τῶν περιέργων. Βεβαιούται μάλιστα ὅτι ἐκόπησαν καὶ χρυσᾶ.

Πολλὰ τῶν νομισμάτων τούτων τῶν φερόντων τὴν χρονολογίαν 1705 φέρουσι μικρὸν ἐπίσημον (contremarque) στρογγύλον μετὰ τὸν αἰετὸν ὅμοιον τῷ τοῦ τύπου. Εἶναι ἀναντιρρητὸν ὅτι τὸ ἐπίσημον τοῦτο ἐτέθη κατ' ἀνάγκην εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ φόρου.

Ἀλλὰ κατὰ τὸ 1724, ὁ Πέτρος ἐπικυρῶν τὰς προρρηθείσας διατάξεις, ἠθέλησε νὰ δίδεται νέον τι μεταλλικὸν σημεῖον κατ' ἔτος ὡς ἀπόδειξις εἰς τοὺς πληρώσαντας τὸν φόρον. Διέταξεν ἐπομένως τὴν κατασκευὴν τετραγώνου πλακῆς ἵνα τὴν φέρῃ τις ἐμφανῶς καὶ εὐκολύνηται τοιοῦτοτρόπως ἡ ἐκτέλεσις τοῦ νόμου. Διέταξεν ἐπίσης κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν νὰ πληρόνωσιν οἱ ῥασκολνίκοι διπλάσιον φόρον. Ἴσως δὲ δι' ἐκείνους ἐγένετο ἡ ἐπίνοια τῶν χρυσῶν ἐκείνων πλακῶν, ὧν εἶναι γνωστὰί πολλαὶ καὶ διάφοροι μετὰ τὴν χρονολογίαν 1724 καὶ 1725.

1. Τὸ 7207, ἦτοι τὸ 1699, ὑπῆρξε τὸ πρῶτον ἔτος καθ' ὃ εἰσῆλθη παρὰ τοῖς Ῥώσοις τῇ εἰσηγήσει τοῦ μεγάλου Πέτρου ἡ ἀπὸ Χριστοῦ χρονολογία· μέχρις ἐκείνου τοῦ ἔτους ἐποιοῦντο χρῆσιν τῆς καὶ παρὰ βυζαντινοῦς συνήθους χρονολογίας ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ταύτης ὑπολογισμένης 5508 ἔτη πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως.

Ἡ πλάξ αὕτη κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ de Chaudoir εἶναι: ῥομβοειδῆς ἔχουσα ὅπας κατὰ τὸ ἄνω καὶ κάτω ἄκρον. Ἐν τῷ πεδίῳ κάτωθι τῆς δι' ἀραβικῶν χαρακτῆρων γεγραμμένης χρονολογίας 1725 αἱ τρεῖς ῥωσικαὶ λέξεις: Sborodi pochlina vsiata—ὁ διὰ τὸ γένειον φόρος εἰσεπράχθη, καὶ ταῦτα ἐντὸς τετραγώνου περιχειλώματος φύλλων ἀρκετὰ καλὰ ἐξεργασμένου. Τὸ ὄπισθεν φέρει τὸ αὐτὸ περιχειλωμα ἀλλὰ τὸ πεδίον εἶναι κενὸν καὶ ἐπὶ τῆς περιφέρειας μόνον ἀνγκινώσκονται αἱ ἐξῆς ῥωσικαὶ λέξεις: Boroda lichnaia tiagola—ἡ γενεὶα εἶναι ἀνωφελες βάρος. Ἡ ῥωσικὴ κυβέρνησις διατηρεῖ ἀκόμη τὰς σφραγίδας τῶν τελευταίων τούτων σημάτων.

Μετὰ τὸν θάνατον Πέτρου τοῦ Α' κατὰ τὸ 1725 ὅλα τὰ εἰς τὴν γενειάδα ἀναφερόμενα διατάγματα ἐπεκυρώθησαν ὑπὸ Αἰκατερίνης τῆς Α' ἐν οὐκλίω φέροντι χρονολογίαν 4 Αὐγούστου 1726.

Κατὰ τὸ 1728, Πέτρος ὁ Β' ἐξέδωκεν ἐγκύκλιον συγχωροῦσαν εἰς τοὺς χωρικοὺς καὶ ἀγρότας νὰ φέρωσι τὸ γένειον, ἀλλ' ἐκ νέου ἀπαιτοῦσαν τὴν πληρωμὴν τοῦ φόρου τῶν 50 ρουβλίων παρὰ παντός ἄλλου, ἐπὶ ποινῇ δεσμῶν.

Ἡ αὐτοκράτειρα Ἄννα κατὰ τὸ 1731 ἐξέδωκεν οὐκάζιον κατ' ὃ πᾶς τις μὴ γεωργός, ὅστις ἔφερε γενειάδα, κατεγράφετο ὡς ῥασκολνίκος καὶ ὑπεχρεοῦτο νὰ πληρῶνῃ διπλοῦς πάντας τοὺς φόρους, συνάμα δὲ καὶ τὰ πεντήκοντα ρούβλια διὰ τὴν γενειάδα.

Κατὰ τὸ 1743 ἡ αὐτοκράτειρα Ἐλισάβετ ἐπεκύρωσεν ἐν ὅλῃ αὐτῶν τῇ αὐστηρότητι τὰς προρηθείσας διατάξεις.

Πέτρος ὁ Γ', ἀναβὰς τὸν θρόνον κατὰ τὸ 1762, ἐβουλεύετο νὰ διατηρήσῃ τοὺς νόμους τῶν πρὸ αὐτοῦ αὐτοκρατόρων καὶ νὰ τοὺς συμπληρώσῃ δι' αὐστηροτέρων ἄρθρων, εἶχε δὲ πρὸς τοῦτο προετοιμάσει ἴδιον οὐκάζιον· ἀλλ' ὅμως ὁ αἰφίδιος αὐτοῦ θάνατος ἐμπόδισε τὴν ἐκδοσιν τούτου. Ἡ χήρα αὐτοῦ Αἰκατερίνη Β' μόλις ἐνθρονισθεῖσα (1762) κατήργησε πάντας τοὺς ἐμποδίζοντας τὴν γενειοφορίαν νόμους· οἱ δὲ ῥασκολνίκοι οἵτινες εἶχον φύγει τὴν πατρίδα ἵνα ἀπαλλαγθῶσι τῶν κατ' αὐτῶν διατάξεων, προσεκλήθησαν νὰ ἐπανεέλθωσι καὶ ἔλαβον χάριτας ἵνα ἀποκαταστηθῶσι.

Κατὰ ταῦτα ἡ τῆς γενειάδος καταδρομὴ διήρκεσε πλέον τῶν ἐξήκοντα ἐτῶν καὶ ἐγέννησεν αἰρετικούς, ἴσως δὲ καὶ μάρτυρας. Ἐπρεπε νὰ ἦναί τις πλούσιος διὰ νὰ φέρῃ γένειον· πενήκοντα ρούβλια ἢ 200 φράγκα κατ' ἔτος ἦτο φόρος οὐχὶ εὐκαταφρόνητος· καὶ ἂν τὸ αὐτοκρατορικὸν κύρος δὲν κατάρθωσεν τὴν ἐξαφάνισιν τῆς γενειάδος, εἰσῆγε τοὺλάχιστον χρήματα εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον, ἢ δὲ ἀπειθεῖα ἦτο πράγματι ἐπικερδестέρα τυφλῆς ὑπακοῆς.

Τὰ γενειοφόρα λοιπὸν ταῦτα σήματα εἶναι ἀληθῆ ἱστορικὰ νομίσματα, ἀφ' οὗ ἀντεπροσώπουν τὰ ποσὰ τῶν 30, 50, 60 ἢ 100 ρουβλίων. Ἡ σπανιότης των δὲ δίδει αὐτοῖς ἀξίαν ἐν ταῖς συλλογαῖς· ἦσαν δὲ σπάνια ὡς εἵπομεν καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ῥωσίᾳ, τῆς ἐμφύτου ἀποστροφῆς τοῦ ῥωσικοῦ λαοῦ πρὸς τὰ σήματα ταῦτα συντεινάσης ἀναμφιλέκτως εἰς τὴν καταστροφὴν καὶ ἐξαφάνισιν αὐτῶν, εὐθὺς ὡς ἔπαυσαν νὰ ἦναι ἀναγκαῖα. Κατέχουσι δὲ νῦν ἀξίαν λόγου θέσιν ἐν ταῖς νομισματικαῖς συλλογαῖς, ἀναμνησκόμενα τὰς ὑπὸ Πέτρου τοῦ μεγάλου ἐπιχειρηθείσας καὶ ὑπὸ τῶν διαδόχων αὐτοῦ ἀσπαστάς γενομένας ἀναμορφώσεις, τὰ μέσα τὰ ὁποῖα μετεχειρίσθησαν διὰ νὰ φθάσωσιν εἰς τέλος τὴν ἀμφίβολον καὶ τὴν ἀνίστασιν μέρους τινὸς τοῦ ἔθνους εἰς τὰς θελήσεις ἡγεμόνων οἴοι οἱ τσάροι.¹

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

— Δὲν ἐγνώρισα εἰμὴ δύο ἀληθῶς πνευματώδεις γυναῖκας, ἔλεγέ τις πρὸς τινὰ Κυρίαν.

Ἡ Κυρία μεθ' ὅλης τῆς ἐτοιμότητος ὑπέλαβεν ὑπομειδιῶσα :

— Ποία εἶνε ἡ ἄλλη ;

*
Ἐν τινι ἐπαρχίᾳ ἐδιδάσκετο τὸ γνωστὸν δρᾶμα «οἱ Ἀηστὰι»· ἐπὶ δὲ τῆς εἰδοποιήσεως, κάτωθι τῶν ὀνομάτων τῶν πρωτευόντων προσώπων, ἀνεγινώσκετο : «Τὸ μέρος τῶν ληστῶν θὰ διδάξωσι νέοι ἐκ τῶν καλλιτέρων οἰκογενειῶν τῆς πόλεώς μας.»

*
— Τί θὰ γείνης ὅταν μεγαλώσης, ἠρώτων πτωχόν τι παιδίον.

— Ψωμάς.

— Ψωμάς ! διατί ;

— Διὰ νὰ πωλῶ εἰς τὴν μητέρα εὐθυνότερα τὸ ψωμί.

*
— Γνωρίζω τὸ μυστικόν, ἔλεγέ τις, νὰ γράφω στίχους ὁμοίους μὲ ἐκείνους τοῦ Ὀμήρου.

— Οὐδέποτε, ὑπέλαβεν ἕτερος, εἶδον μυστικὸν μετὰ τσοαύτης ζηλοτυπίας φυλαττόμενον !

*
Ἐν τινι τραγωδίᾳ τῆς «Κλεοπάτρας», ἡ βασίλισσα αὕτη φονεύεται ὑπὸ τοῦ ὄφραως. Διδασκομένης ἐπὶ σκηνῆς τῆς τραγωδίας ταύτης, ὄφρις ἦτο διὰ τινος εὐφυοῦς μηχανισμοῦ οὕτω κατεσκευασμένος, ὥστε, κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς δόξσεως, ἐξέβαλλεν ὀξύτατον συριγμόν.— Πῶς σὺς ἐφάνη ἡ τραγωδία αὕτη, ἠρώτησαν ἀστεῖόν τινα.— Συμφωνῶ μὲ τὴν γνώμην τοῦ ὄφραως, εἶπεν οὗτος.

*
Ἄμερικανός τις ξενοδόχος ἐφεύρε τὸ ἐξῆς μέσον ὅπως αὐξήσῃ τὴν πελατεῖαν του. Μετὰ τὸ

1. Ἐστὶ ἐκ διατρ. τοῦ κ. Δ. Π. Λάμπρου, δημοσιευθεῖσα ἐν τῷ Π α ρ . ν α σ σ φ.